

Пропаганда здорового способу життя проводиться також через інформаційно-методичну роботу закладу, підготовлено цикл лекцій і бесід про здоровий спосіб життя та профілактику шкідливих звичок: „Шкідливий вплив куріння на органи дихання”, „Як зберегти здоров’я”, „Серйозно про несерйозне”, „Гігієна дихання” та ін. Педагоги закладу постійно беруть участь у семінарах та конференціях, присвячених проблемі валеологічної компетентності, проводять організаційно-масову роботу: різноманітні лекції по збереженню здоров’я, екскурсії, тижні здоров’я, кінолекторії.

Навчити здоров’ю – на сьогоднішній першочергове завдання освітнього процесу творчих учнівських об’єднань закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку.

Виховання загальної культури здоров’я – глобальна мета, вирішити яку покликана позашкільна освіта. Знання та навички, набуті в процесі гурткових занять, мають закласти підвалини здорового способу життя, на яких пізніше сформуються валеологічні звички, поведінка і світогляд, що врешті-решт, дасть змогу створити індивідуальний здоровий спосіб життя. Здорова дитина є розвиненою людиною, здатною до повноцінної творчої праці.

Література

1. Бондаренко О.М. Формування валеологічної культури особистості як шлях реалізації вимог принципу гуманізації освіти // Проблеми гуманізму і освіти. Зб.матер.наук.-метод. Конф. Т.1. – Вінниця, 2002.
2. Гирусов Э. В., Ширкова И.Ю. Экология и культура. – М., 2004.
3. Домрачева Т.В. Формування валеологічної культури як основи творчої самореалізації вихованців профільних позашкільних закладів // культура здорового способу життя та екологічне виховання як складові змісту позашкільної освіти. Зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2010.
4. Колбанов В.В. Валеология: основные понятия, термины и определения.

ВРАХУВАННЯ ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ В ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ

*Чернецька В., Гриньова М.В.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Вирішення виховних завдань у дитячих об’єднаннях обов’язково має спиратися на віковий підхід. Для того щоб здійснити поставлені мету та завдання не достатньо лише зацікавленості педагога, його любові до дітей, недостатньо навіть індивідуального підходу до кожної дитини – жоден із цих засобів не працюватиме без врахування вікових характеристик вихованця [14, с. 11]. Особливо яскраво це видно на прикладі підлітків. У цей період дитина знаходиться на роздоріжжі між тим хто вона є, адже виглядає вона, найчастіше, уже як доросла особа, але психічно ще абсолютно не сформована і не готова до дорослого життя. Цей період є надзвичайно важким. Так, він важкий для вихователів, але насамперед для самих дітей. Завданням вихователів, вожатих полягає в тому, щоб допомогти підліткові перебороти труднощі, створити умови для успішного формування їхньої особистості. Розглянемо вікові особливості середнього та

старшого підліткового віку.

Молодший підлітковий вік – це вік кипучої енергії, активності, великих задумів і великих справ. Уже нагромаджено значний досвід колективної діяльності, досить розвинене почуття колективної відповідальності, вміння ставити мету і свідомо її досягати, організаторські вміння і навички. Значно розширюється діапазон інтересів, що впливає на розвиток у них ініціативи, творчості. Саме молодший підліток починає проявляти особливий інтерес до громадського життя, намагається розібратися у потоці інформації, виробити власну точку зору. Зміни у інтелектуальній сфері дозволяють усе більшою мірою спиратись на них у виховній роботі. Більший розвиток самостійності, самопізнання, намагання розібратися у своїх перевагах і недоліках спонукають підлітка до самовиховання. І тут педагог має допомогти йому правильно реалізувати це прагнення. У цей період яскраво проявляється нерівномірність у розвитку дітей. Наприклад, підліток серйозно захоплюється певною літературою, читає «дорослі» книги з цієї галузі, а до всього іншого може ставитись байдуже. Дванадцятиріччя являє собою переломний період у житті дитини. Традиційно, у багатьох народів дитина після виповнення 12 років вважалася дорослою, отже, і ставитись до неї слід відповідно. На думку дослідників духовного розвитку дітей, період від 12 до 14 років – це період апробації набутого досвіду через власні вчинки. Дитина прагне до самостійності, самовиявлення своєї особистості. Це природна вікова потреба дитини, яку слід враховувати у виховній роботі з підлітками в ЛДОТ [3, с. 17]. У віці 12-14 років авторитет батьків значно знижується. Для дитини основною стає думка однолітків. Тому педагоги-організатори, враховуючи цю вікову особливість, не повинні нав'язувати дитині свої думки і рішення, а дати їй можливість самій впевнитися у правильності рішення, однак, не зважаючи на це даний вік є і найбільш піддатливим для впливу, оскільки особистість вихованця ще недостатньо сформована і він знаходиться у пошуку певного ідеалу (авторитета), яким цілком може виступити вожатий показавши свій професіоналізм і уміння. Таким чином діти згодом з легкістю прийматимуть усі ідеї подані педагогом-організатором. Головне у стосунках із цією віковою групою, як уже згадувалося вище, не відноситися до них як до дітей, а приймати їх рішення, як рішення дорослих.

Старші підлітки – це період активної особистісної індивідуалізації, етап, коли загострено переживається прагнення до самоствердження. Це саме та фаза становлення особистості дитини, коли активною стає позиція «чим би не виділятися, тільки б виділятися». Тому найголовнішим завданням для вихователя є контролювання бажання персоналізуватися, об'єктивно визначити можливості щодо допомоги підліткові обрати правильний шлях, підтримувати його активність і коригувати її спрямованість. Старші підлітки наполегливо шукають сферу, де б вони могли відбутися як особистість. Саме тому і свою точку зору вони можуть обстоювати дуже гаряче і наполегливо, вступаючи в дискусії не лише з ровесниками, а й з дорослими. Зовні це виглядає як непокора, неповага щодо старших, але насправді підлітки намагаються будь-якими засобами захистити себе, захистити те, чим вони дорожать, що становить їх особисте надбання [3, с. 23]. Прагнення ж виділитися можна спрямовувати у корисне русло, оскільки у даному віці підлітку важливі не засоби досягнення цілі, а результат – загальна увага до нього. Так, проблемним підліткам можна із впевненістю довіряти відповідальні завдання, наприклад: поставити танець для загону, вести команду під час змагань... Коли дитина відчує себе потрібною зникне

і необхідність у «показовій» поведінці, однак тут також потрібно бути обачним, оскільки дитина може захопитися «владою» і втратити почуття реальності, тому надаючи їй права керівника слід періодично нагадувати, що вона все ж не вожатий.

Педагоги-організатори мають справу з різновіковими колективами, тобто такими, які об'єднують дітей різного віку однією цікавою для всіх справою. Тому вирішення виховних завдань у різновікових дитячих загонах обов'язково має спиратися на віковий підхід у формуванні особистості. Здійснення вікового підходу до виховного процесу в умовах ДОТ передбачає: постійну увагу до вікових особливостей формування особистості дітей і підлітків, своєрідності їхнього духовного світу, піклування про гарний емоційний і фізичний стан кожного вихованця; урахування протиріч розвитку особистості, спричинених віковими змінами, акселерацією, екологічними катаклізмами; побудова системи виховної роботи відповідно до психологічних особливостей дітей кожного вікового періоду і концепції їх розвитку.

Особливої уваги потребує розгляд питання про вікові особливості стосунків хлопчиків і дівчаток у старшому підлітковому віці. З 12 до 15 років антагонізм у стосунках між статями змінюється симпатією, виникають перші спроби познайомитися, зблизитися. Але це ще не кохання, хоча перші почуття підліткам можуть бути досить сильними. Тому, організовуючи виховну роботу в загоні старших підлітків в умовах ЛДОТ, особливу увагу слід звертати на використання таких принципів і методів виховної діяльності, які б сприяли роботі єдиного дружнього колективу хлопчиків та дівчаток, на основі взаємної поваги, довіри, доброзичливості.

Література

1. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. – К., 2009.
2. Дубровик А. Команда формує лідера чи лідер формує команду? На прикладі Інституту лідерства у системі студентського самоврядування України/ А. Дубровик // Спадщина видатних педагогів Полтавщини в міжнародному освітньому просторі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Досвід видатних педагогів Полтавщини в управлінській діяльності: Всеукр. наук.-практ. семінар, (Полтава, 12-13 берез. 2009 р.) / за заг. Ред.. М.В. Гриньової; Ін-т педагогіки АПН України, Полт. Обл.. рада, Полт. Міська рада, Полт. Держ. Пед.. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2009. – с.54-55.
3. Загайтова Л. Я. Студенческое самоуправление как основа расширения демократии в высшей школе : автореф. дис. на соиск. ученой степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики» / Л.Я. Загайтова. – М., 1989. – с 17.
4. Колективні творчі справи (КТС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/18540516/pedagogika/kolektivni_tvorchii_spravikts